

המתקן הרביעי

בפ"ד גליון עו' פרשת ויקהל-פקודי ה'תש"פ

ובשבת אין לברור את העלון אלא על-מנת לקרוא ממנו מיד אפילו מעט

גליון שבועי לחניכי הישיבות בני התורה המקורבים לאורו של רביה"ק מוהר"ן מברסלב זיע"א

דבר העורך

פניני אור במשנת ברסלב III מאת: ברסלביקי

מושגים

שלום לקוראי העלון הנכבדים!

בגליון שלפנינו נפתח במדור החדש **מושגים פניני אור** במשנת ברסלב; נעבור לשני מאמרים נפלאים על שתי פרשיות השבוע במדור **פשט ופנימיות**; לאחר מכן נכנס למדור **ללכת עם תורה** - ניצוצות אורה בהבנת תורת רבינו הקדוש - נמשיך עם תורה ה; נסיים עם מדור **נקודה בפרשה** ביאור בפרשה מאת הרב אליהו עטיה שליט"א.

בברכת שבת שלום ומבורך

העורך

אור מלא

בבריאת המאורות נאמר בתורה הקדושה את המילה "מאורות" בכתוב מלא עם ואו, ולפעמים נכתב בכתוב חסר, והז"ל דרשו כמה דרשות בזה (כגון המובא ברש"י עיי"ש, וכן שעיקר האור הוא רק ממאור אחד וכו'). ולפי ביאורי רביה"ק כאן יתבאר, שבעצם שלימות השפע והטוב מכוונה בשם 'אור', וכן איתא כמה פעמים בדברי הז"ל ומבואר כך גם בדברי רביה"ק, (כדוגמת המובא בס' יא, יג, ימ, לו ועוד) על שם שתחילת ירידת השפע בעולם הזה הגשמי הוא ה'אור', ועוד, מטעם שכאשר מתקבל השפע כראוי הוא משביע את הנפש וממלא אותה באור וחיות. [ועיי' בילקו"ש דברים פי"א רמז תת"ס]. אלא שבכל שפע יכול להיות ח"ו גם אחיזה של רע וקלי' וגאווה והסתרה ח"ו, וכן כשהאור והשפע בא בריבוי גדול ללא צמצום לפי הכלים, אזי נאחזים בו כוחות ההסתרה והקלקול רח"ל (שאח"כ מקלקלים את השפע בעצמו) וזה נקרא "אור [שפע] חסר". אך כשזוכים, האור והשפע מאיר כראוי ואין בו חסרון, ואז הוא נקרא "אור מלא". ובה מוגלה רביה"ק את העצה של השמחה והסיפוק על ידי נתינת צדקה. (ועיי' בזה"ק ח"ג דף רל"ב שמפרש את מאורות חסר לגבי המאכל שנוטל מפסולת הדם עיי"ש, והוא ממש ההפך מ'צדיק אוכל לשובע נפשו').

עלון 'המקורבים' ©

ליצירת קשר, לתרומות, להנצחת שם, לקבלת הגליון באימייל, למוקדי החפצה, ולפרסום בגליון פנו לקו 'המקורבים': 077-31-40-331 והשאירו הודעה בשלוחה: 72 או לאימייל: E0773140331@GMAIL.COM

ניתן לתרום (וכן לקבל את הגליון עד לביתכם) דרך מכשירי 'קהילות' בכל רחבי הארץ! וכן דרך קו 'קהילות': 0732757000 בשלוחה: 11318. או דרך קו 'המקורבים' בשלוחה: 09. תזכו למצוות!

נשמח לקבל כל הומר לגליון ע"י שליחה לכתובת האימייל הנ"ל עד יום שני בערב בצירוף שם מלא ומיקום עיר! (אפשר שם וכתובת בדוויים, ולציון זאת), עם זאת, אין התחייבות שהדברים יפורסמו, ואין לראות באי-פרסומם שום צד פגיעה (יתכנו הרבה סיבות, גם טכניות), בהצלחה!!

(על-פי ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד)

אותיות הם במלכות

ידוע שכל הדרגות הקדושות, שהם משתלשלות מדרגא לדרגא, מרומזות גם בסדר המנות"א, שהטעמים כנגד הכתר (וההכמה) שהוא י' של שם, והנקודות כנגד בינה שהוא ה' של שם הוי"ה, והתגין כנגד ז"א, שהוא הו' שבשם הוי"ה, והאותיות כנגד המלכות שהיא הה' האחרונה של שם הוי"ה. (ועיי' כמושג מנות"א ובמושג זרקא, ועי"פ המבואר בע"ח ש"מ פ"ו, ועיי' שם ש"ה פ"ה). וזאת מחמת שכל האורות העליונים, יוצאים להתגלות ולפעול רק על ידי מדת המלכות כידוע, ולכן ההתגלות בפועל של הציור של כל שם וכל דבר הוא בציור האותיות שבו, על ידי מדת המלכות המציירת ומגלה ומוציאה בפועל את אותו שם ופעולה. וכן עיקר ההתחברות והקשר להשי"ת בכל דרגא הוא מתגלה רק מתוך קבלת מלכותו, שאח"כ מאיר בזה גם דרגות גבוהות יותר כ'מוחין' וכו', ועיקר הידיעה מה' בכל דרגא ודרגא הוא רק על ידי האמונה שהיא המלכות. ומבואר בלקו"מ (סי' ד') ויז ובכ"מ), שרצון ה' העליון הוא מתגלה ויורד לכל ציור וכל דבר גשמי, כי הכל מכה רצון ה' שכך יראה כל דבר ודבר, ולכן הצדיקים ותלמידיהם מתייגעים לדעת כל דבר ודבר מה רצון ה' בו ומה הוא מרמו לעבודת ה' (עיי' בס' למ תניינא והל' חזקת מטלטלין ח' אות ד'), ולכן גם באותיות מתגלה דבר זה, כמבואר כאן, שהנקודה האחרונה שגומרת לצייר כל אות, מרמזת על היות העליונה של שם הוי"ה שהוא הדרגא העליונה, לרמו שהשלימות של כל ציור הוא רק כאשר נודע על ידו התכלית וגילוי רצון ה'.

השיעורים הקבועים!

השיעורים הקבועים לשבת פרשת ויק"פ ולשבוע פרשת ויקרא						
יום	חדש אדר א' ניסן	הדף היומי מסכת שבת	משנה ברורה עמוד היומי 'דרשו'	ליקוטי מוהר"ן ח"א	ליקוטי הלכות חלק ח	העמוד היומי תיקוני הזוהר
ז	כה	טו	חזרה	יח:	צ	קסא
א	כו	טז	תסג, ב-ג	יט:	צא	קסא:
ב	כז	יז	תסה, א-ב	יט:	צב	קסב
ג	כח	יח	תסה, ג	כ:	צג	קסב:
ד	כט	יט	תסו, א-ב	כ:	צד	קסג
ה	א	כ	תסו, ג-ד	כא:	צה	קסג:
ו	ב	כא	חזרה	כא:	צו	קסד

התורה הנלמדת בחבורת 'תמימי דרך' העולמית: ליקוטי מוהר"ן, חלק ראשון, תורה יא.

(על-פי ליקוטי מוהר"ן תורה יח')

~ שכל הפרטי ושכל הכללי ~

ביאור הפשט

א. עניין השבת נאמר כמה פעמים בסמוך למלאכת המשכן, ובדברי רש"י מבואר שבא ללמד שאין מלאכת המשכן דוחה שבת, אמנם הרמב"ן והאור החיים הקדוש תמהים על כך, מפני מה צריך לומר זאת ומאיזה טעם יש לחשוב שידחה שבת, וביארו הפסוקים בדרך אחר, אך לא ביארו טעם הסמיכות למלאכת המשכן.

ב. בעניין הסדר, מבואר באור החיים הקדוש שמישה רבינו בעצמו הסתפק בדברי השם יתברך. כי בתחילה הראה לו השם יתברך מראה המשכן וכליו, כמו שכתוב 'ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו', ושם הקדים המשכן לכליו, ואחר כך כשפירט לו הזכיר תחילה הכלים ואחר כך המשכן, ולא ידע משה אם כוונת השי"ת להקדים המשכן כפי שהיה בתחילה או להקדים הכלים כפי שפירט לו לבסוף, ולכן אמר זאת לבצלאל לפי הסדר שנאמר לו, וכששאל אותו בצלאל על כך – הבין שבאמת כוונת הקב"ה היה להקדים המשכן ואחר כך הכלים, ועל זה אמר לו 'שמוא בצל א-ל היית'. ולא ששכח ה"ו.

אמנם עדיין צריך להבין, מפני מה נתגלה הדבר על ידי בצלאל, ומפני מה לא חשב משה בעצמו על הסברא שאמר לו בצלאל להיכן אכנים את הכלים. ונראה מכך שדווקא בצלאל היה יכול לגלות זאת.

ג. לגבי הארון, מבואר בדברי רש"י שמחמת שהתאמץ בזה ביותר נקרא על שמו, ובדברי המפרשים מבואר שמחמת קדושת הארון נאמר בדווקא בלשון 'ועשית' כביכול משה בעצמו צריך לעשותו, ומחמת כן התאמץ בצלאל במיוחד לעשותו, יותר משאר הכלים.

ביאור הפנימיות

פנימיות העניין יתבאר על פי המבואר בליקוטי מוהר"ן (סימן סא), ובליקוטי הלכות (תפילין, הלכה ו) ועוד.

אותיות שמים וארץ

בדברי חז"ל מבואר יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ, ובדברי הזוהר הקדוש מבואר שסדר המשכן היה מכון לסדר מעשה בראשית [עובדא דמשכנא כעובדא דמעשה בראשית], כלומר שהמשכן היה דוגמא ו'תמצית' של כל מעשה בראשית.

והנה על מעשה בראשית נאמר 'כולם בחכמה עשית', כלומר שבכל דבר שבעולם יש בו 'חכמה' וטעם מדוע הוא נברא ולא היה מותרת ותכלית. ועל פי החכמה הזאת אפשר להבין מדוע הדבר הזה נראה בתמונה הזאת, ויש בו את הכוחות הללו – הן באופן כללי, דומם, צומח, חי ומדבר. והן באופן פרטי, כל רבבות רבבות פרטי הדומם צומח חי ומדבר, שכל אחד מהם כולל אין מספר של פרטים, ובכל פרט מהם יש הרבה מאד פרטים שיש להבין ולהתבונן בהם.

וכל זה לא נברא רק פעם אחת, אלא נברא ומתחדש בכל יום מחדש, כמו שאנו אומרים 'המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה

פרשת ויקהל וכן פרשת פקודי – הם הסיום של סדר המשכן ושל חומש שמות, ובאופן כללי הם 'חזרה' על פרשת תרומה ופרשת תצוה, כמעט מילה במילה, אך בוודאי יש בהם יסודות חדשים ולימודים נחוצים, שהרי אין אות בתורה להינם וכל שכן פרשה שלמה, ובפנימיות התורה (בפרט בזוהר הקדוש) יש אריכות נפלאה דווקא בפרשיות אלו.

לגופו של דבר, מדוע האריכה התורה כל כך בסיפור פרטי המשכן כמה וכמה פעמים [בסך הכל חמשה פעמים; פעמיים כל הסדר לפרטי פרטים – בפרשת תרומה ותצוה, ובפרשת ויקהל ופקודי, ועוד שלשה פעמים כל הסדר בכלל – בפרשת כי תשא, ובתחילת פרשת ויקהל, ובסיום פרשת פקודי] – כבר עמדו בזה המפרשים, ובחלקם (בדברי הרמב"ן) טרחו לבאר כל אחד ואחד מהם למה נאמר, אך עיקר הטעם לכך (גם במסקנת דברי הרמב"ן) הוא מחמת חביבות העניין, וכמו שאמרו על מעשה אליעזר עבד אברהם 'יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים', ולכך נכפלו הדברים שוב ושוב מחמת גודל החביבות.

בפרשה זו יש לימוד חשוב, שמבאר יסוד נצרך בכל מעשה המשכן מהותו ותכליתו, ונלמד מהמבואר בתחילת הפרשה, יחד עם המבואר בפרשיות הקודמות, וכפי שיתבאר להלן.

התמיהות בפרשה

א. 'ששת ימים תעשה מלאכה' – מפני מה נאמר עניין שבת בפרשה זו שעוסקת במלאכת המשכן. ובדברי רש"י מבואר שבא ללמד שאין עבודת המשכן דוחה שבת, וכן פירש בפרשת כי תשא, וצריך ביאור מפני מה היינו סבורים לומר שתדחה שבת. ועוד יותר תמוה מפני מה נאמר עניין זה לכל קהל ישראל, ולא נאמר בפרשיות לעוסקי המלאכה – שלהם זה נוגע.

ב. בפרשת תרומה (שהיא הציווי) נאמר תחילה סדר הכלים ואחר כך סדר המשכן, ובפרשת ויקהל (שהיא העשייה) נאמר תחילה סדר המשכן ואחר כך סדר הכלים, וצריך ביאור החילוק ביניהם.

ובדברי המדרש מבואר שמישה רבינו ציווה לבצלאל כפי המובא בפרשת תרומה – לעשות הכלים ואחר כך המשכן, ובצלאל אמר לו 'כלים שאעשה, להיכן אכניסם', ענה לו משה 'שמוא בצל א-ל היית, שכך אמר לי הקב"ה לעשות משכן ואחר כך כלים'. והוא תמוה וכי משה רבינו שכח דברי ה', ועוד יותר קשה שהרי באמת בציווי השם יתברך הזכיר תחילה הכלים ואחר כך המשכן, כפי שאמר משה ולא כפי שאמר בצלאל.

ג. בעניין הארון נאמר לשון אחר ממה שנאמר בשאר הכלים; בפרשת תרומה נאמר 'ועשית' [בלשון יחיד] ולא כשאר הכלים שנאמר בהם 'ועשו' [בלשון רבים]. ובפרשת ויקהל נאמר 'ועש בצלאל' ולא כשאר הכלים שנאמר בהם 'ועשו' – ומתוך כך נראה שיש עניין מיוחד דווקא בארון שיהיה נעשה על ידי אחד מיוחד בדווקא.

בראשית', וכמבואר בדברי הארז"ל שבכל יום יש 'חכמה' אחרת בכל פרטי הבריאה, מה שלא היה מעולם, וכמבואר בשיחות הר"ן שאין הקב"ה בורא דבר אחד שתי פעמים, ומעולם לא היה פעמיים אותו דבר ונאפילו מה שיש גלגולים, אינו ממש אותו דבר כמו שהיה בפעם הראשון, אלא 'נפש' של אחד עם 'רוח' של השני ו'נשמה' של השלישין.

וכל זה אינו רק ל'דיעה' בעלמא, אלא זהו תמצית תפקידו של יהודי בעולם – להכיר את השם יתברך, על ידי כל הבריאה שברא, וכל הפרטים שבו, כאשר מכל פרט ומכל דבר אפשר 'להכיר' אותו בעוד דרך ובעוד אופן ובעוד סוג של הכרה. ולא רק פרטי הבריאה, אלא כל המאורעות שיש בעולם – יש בהם חכמה ושכל; יש מהם שמלמדים על ה'חסד' של השם יתברך, ויש מהם שמלמדים על ה'גבורה' שלו, וכן שאר המידות, וצריך להתבונן בכל מה שקורה – הן בכלל העולם, והן מה שקורה עם כל אדם בעצמו – להכיר על ידי זה את השם יתברך.

שכל פרטי ושכל כללי

והנה ה'חכמה' הזאת נחלקת לשני מיני שכל; שכל פרטי ושכל כללי. השכל הפרטי הוא להתבונן בכל פרט ופרט שיש בבריאה, ובכל מאורע ומאורע – ולהבין מה מהותו ומה תכליתו, ואין אפשר להכיר על ידו באופן פרטי את השם יתברך. אבל כל זה תלוי בשכל הכללי, דהיינו להבין תחילה מה המטרה הכללית של כל בריאת העולם, ומה תפקידו הכללי של האדם בעולם. ורק אחר שמבינים את השכל הכללי – יכולים להכירו בדרך פרט על ידי השכל הפרטי שבכל דבר ובכל מאורע.

וכל זה היה במשכן. המשכן היה 'תמצית' של כל מעשה בראשית, ובו היה אפשר להכיר את כל החכמה הנפלאה שיש בכל פרטי העולם ובכל המאורעות – על ידי שעושי המלאכה כיוונו באופן מדויק להכניס ולצמצם את כל ה'אותיות' שנבראו בהם שמים וארץ, לתוך פרטי המשכן וכליו. ועל זה נאמר 'ואמלא אותו רוח אלוקים בחכמה בתבונה ובדעת ובכל מלאכה' – שמרמוז על ארבע הלקי ה'מוחוץ'; חכמה, בינה, ודעת. ו'הדעת נחלק לשניים: חסדים וגבורות, ולכן נאמר 'ובדעת, ובכל מלאכה'.

אמנם המשכן בעצמו נחלק לשתיים – לשכל פרטי ולשכל כללי, ולכן הוא נחלק ל'קודש' ול'קודש קדשים'. כי החכמה נקרא 'קודש' (כמבואר בזוה"ק כמה פעמים), והוא מתגלה על ידי כל הכלים הקדושים שהיו ב'קודש' – המנורה, השולחן, המזבח, וכן הקרשים והבריחים ושאר הפרטים הקדושים שהיו בהיכל ובחצר. אמנם על החכמה נאמר 'והחכמה מאין תמצא', כלומר, שהחכמה נמשכת מן ה'אין' שהוא הכתר, והוא 'קודש קדשים', שמרמוז על השכל הכולל.

ולכן, בקודש הקדשים היה ה'אבן שתיה' שנקרא כך על שם שממנו הושנת העולם. דהיינו שכל הפרטים שיש בעולם, נמשכים והולכים

מאותו מקום, והיינו אפילו בגשמיים – כל הכוחות שיש בעולם נמשכים ממקום המקדש, על ידי גידים דקים שמתחילים ממש ומתפשטים לכל העולם, ושלמה המלך שידע זאת היה יכול להצמיח שם כל סוגי האילנות והפירות, אפילו כאלו שאינם גדלים בארץ ישראל אלא בארצות רחוקות, כי ידע היכן הגיד שלהם שנמשך מקודש הקדשים אל אותו המדינה. וכל זה מחמת שברוהניות מתגלה שם השכל הכללי, שהוא השורש של כל השכליים הפרטיים.

משה ובצלאל

והנה משה רבינו שהוא כלל נשמות ישראל, הוא 'השכל הכולל', והתלמידים הם 'השכל הפרטי'. ולכן משה רבינו הזכיר תחילה את הארון, שנמצא בקודש הקדשים והוא 'למעלה מן המקום', כי הוא רומז על השכל הכולל שהוא האבן שתיה. אמנם בצלאל שהוא התלמיד הבין שאת השכל הכולל אי אפשר להשיג אלא על ידי השכלים הפרטיים, ולכן הבין שצריך תחילה לבנות את המשכן עם כל הפרטים, ואז אפשר להכניס לתוכו את הארון.

וכשרצה משה רבינו לצוות על מלאכת המשכן, היה נצרך להקחיל את כל עם ישראל, כיון שכל אחד מישראל הוא 'שכל פרטי' והוא כנגד אות אחת בתורה, ואם חסר שכל פרטי אחד – אי אפשר לגלות את השכל הכללי, ולכן הקחיל את כולם ואז היה יכול לגלות על ציווי המשכן – הן על השכל הכללי והן על השכל הפרטי.

והנה לכאורה מחמת קדושת המשכן מן הראוי שידחה שבת, כי השבת מגלה שהשם יתברך מחדש מעשה בראשית, וכל ה'ל"ט מלאכות שנעשות בימות החול – הכל נעשה בהשגחה עליונה על פי האותיות של מעשה בראשית, וכלשון הכתוב 'ששת ימים תעשה מלאכה', כאילו נעשית מאליה. וכל הגילוי הזה נמצא במשכן, שמגלה אותיות שנבראו בהם שמים וארץ, ואם כן המשכן והשבת מביאים לאותו תכלית.

אלא, שהשבת היא השכל הכולל, ובלעדי השבת אין כח למשכן לגלות את השכל הפרטי שבכל דבר, ולכן אין המשכן דוחה שבת, כי צריך תחילה לגלות את השכל הכולל, ורק אז יכולים לבנות את המשכן ולגלות מתוכו שכל ה'ל"ט מלאכות הפרטיים הם אותיות של מעשה בראשית. ולכן דווקא כשהקחיל את כל העדה היה יכול לגלות זאת.

ואמנם הארון הוא גם כן שכל הכולל, אך אינו שייך לכל אחד אלא רק משה רבינו ותלמידו בצלאל יכולים לעשותו. ובאמת קדושת הצדיק הוא כמו קדושת שבת, וכמו שאמרו חז"ל 'תלמיד חכם כחינת שבת', ואמרו בזוהר 'אנת הוא שבת דכולהו יומי'. ונמצא שבעולם שנה ונפש יש שכל הכולל; השבת – בבחינת שנה, הארון – בבחינת מקום, והצדיק – בבחינת נפש, וצריך את שלשתם.

מעוניין שהעלון ימשיך להיות מודפס? אנו זקוקים לתרומה שלך!

ניתן לתרום דרך מכשירי 'קהילות' בקופת 'עלמא דאורייתא' – לציין: עבור עלון 'המקורבים'

או בקו קהילות: 073-275-7000 בשלוחה: 11318. או בקו 'המקורבים' 077-31-40-331

בשלוחה: 09.

לתרומה בדרכים נוספות נא להתקשר: 054-848-73-17

~ משכן – כח המושך ~

המושך הכתוב 'עבודת הלוויים', שהם הקימו בכל פעם את המשכן, ואם כן היה להם הכח הזה. ואם תאמר שמושה היה לו 'הכמה' מיוחדת, הרי בצלאל ואהליאב היה להם הכמה לעשות את כל כלי המשכן. ובהכרח שלא מושה 'גבורה' מיוחדת או 'הכמה' מיוחדת שהיה למושה, אלא קדושתו ונקיות כפיו.

ביאור הפנימיות

פנימיות העניין יתבאר על פי המובא בליקוטי מוהר"ן (סימן ע), וכדלהלן:

בדברי חז"ל מבואר באופן נוסף עניין ה'משכן' שהזכיר רש"י. ומבואר שם שאין זה 'משכן' שאנחנו כביכול נותנים להקב"ה, אלא להיפך – 'משכן' שהוא נותן לנו, ומבטיח שלעולם יהיה משכנו בינינו, גם בעת חורבנו של בית המקדש.

וביאור העניין התבאר בהרחבה בפרשת תרומה, שלכתחילה היה צריך להיות רק 'בית המקדש' שהוא דבר קבוע, אמנם אחר הטא העגל, פעל משה שגם כשאין 'בית המקדש' יהיה משכן, כלומר שיהיה אפשר להמשיך כל קדושת הבית המקדש לתוך 'משכן' ארעי, ולכל מקום שהוא הולך. ובוזה נכלל, שגם כשאין בכלל בית המקדש ולא משכן, גם כן יהיה שכונתו בינינו. הכיצד?

משכן – כח המושך

הלשון 'משכן' הוא לשון משיכה, כמו שכתוב 'משכני אחריו נרוצה'. והנה, כל העולם עומד על 'כח המשיכה', שרק על ידו יכולים לעמוד על הארץ ולא ליפול או לעמוד באויר. אמנם כנגד 'כח המושך' יש 'כח המכריח' שיכול לנתק דבר מכה המשיכה ולהרים אותו באויר, אמנם אינו 'מבטל' בזה כח המשיכה אלא רק 'מכריח' את אותו הדבר נגד כח המשיכה, עד שיפסיק 'למכריח' אותו, ובאותו רגע יחזור מיד לכח המושך.

וכמו כן, פעל משה רבינו שיהיה ברוחניות. והיינו, שיש 'כח המושך' רוחני, שמושך כל העולם להשם יתברך, אל התורה ואל הקדושה. ועל ידי כך, האדם מעצם טבעו צריך להיות נמשך אל האמונה ואל האמת. אלא שיש כנגד כח המושך הרוחני גם 'כח המכריח', דהיינו: א. הגוף – שמכריח את האדם לכל מיני צרכים גשמיים, ומרחיק אותו מכה המושך של הנשמה. ב. היצר הרע – שמכריח את האדם לעשות רע, ולהימנע מעשיית הטוב, ומרחיק אותו מכה המושך של התורה. ג. בני אדם – שמבלבלים את האדם בדעות כוזבות, ומפתים אותו להתרחק מן האמת.

ויש בזה חיווק גדול. כי בפשטות נראה שצריך להתייגע בשתי חלקים: הן להסיר מעצמו הרע, והן לבנות בתוכו הטוב. אמנם לפי האמור אינו כן, אלא השייכות אל הקדושה כבר קיימת בו מעצם טבעו, ואינו צריך אלא להסיר את המונעים ו'מכריחים' אותו כנגד הקדושה. וכמבואר בספרים (קובץ מאמרים לר' אלהן ווסרמן, ועוד הרבה) ששואלים כיצד ניתן לצוות על האמונה ועל האהבה, ומבארים שמעצם טבע הבריאה והאדם – יש בו אמונה ואהבת ה', אלא שיש על זה כיסויים, ואינו נצרך אלא להסירם.

כח המושך – וכח המכריח

פרשת פקודי היא הסיום של סדר המשכן, ושל כל חומש שמות – והיא התכלית של כל סדר בריאת העולם, האבות הקדושים, יציאת מצרים וקבלת התורה (כמבואר בדברי הרמב"ן), שכל אלו נועדו להגיע למצב הזה של 'ושכנתי בתוכם'.

באופן פרטי, פרשת פקודי היא המשך לפרשת ויקהל, שמפרטת את סדר 'עשיית' המשכן; כשבפרשת ויקהל מפורט סדר עשיית המשכן וכליו, ובפרשת פקודי מפורט סדר עשיית בגדי הכהונה, וסדר הקמת המשכן למעשה.

אמנם הפתיחה לפרשה זו מתייחדת בפני עצמה, ובו מבואר מניין התרומות שהביאו בני ישראל, מזהב וכסף ונחושת. ויש להבין מה עניין ההקדמה הזאת, מפני מה היא נצרכה, ואיזה יסוד מתבאר בו שמושם כך היא משמשת כפתיחת הפרשה, והקדמה לסיום מעשה המשכן.

התמיהות בפרשה

א. 'אלה פקודי המשכן משכן העדות', מדוע נכתב בכפל לשון 'משכן משכן'. ומהו 'משכן העדות' – על מה הוא משמש כעדות.

ב. 'עבודת הלוויים ביד איתמר בן אהרן הכהן' – מה עניין עבודת הלוויים לכאן, הרי עבודת הלוויים היא פירוק המשכן והקמתו, ומה עניין עבודה זו לפקודי המשכן.

ג. מדוע הזכיר שוב 'ובצלאל בן אורי בן חור וגו' ואתו אהליאב וגו' – הרי כבר הזכיר זאת פעמיים, בפרשת כי תשא ובפרשת ויקהל.

ביאור הפשט

א. כפל הלשון 'משכן משכן': בדברי רש"י מבואר שכפל הלשון מרמז שהמשכן הוא מלשון 'משכון', על שם שהוא 'מתמשכן' על עיונותיהם של ישראל, שכשחטאו נטל מהם כביכול הקב"ה 'משכון' ולקח מהם את בית המקדש. והוא תמוה, וכי מדוע יש להזכיר עניין זה של צער, בזמן השמחה של בניין המשכן.

ב. משכן העדות: בדברי רש"י מבואר שהוא עדות שהקב"ה כיפר להם על מעשה העגל. ובדברי הרמב"ן מבואר ש'העדות' הם הלוחות, וכל המשכן נבנה בשביל הלוחות, ולכן הוא נקרא 'משכן העדות'.

ובדברי אור החיים הקדוש מבואר שהמשכן הוא עדות על יושרו של משה. כי כל התרומות והנדבות הביאו אליו, והיה מקום לחשד ח"ו שלא נטל לעצמו, אך המשכן העיד עליו שהיה נקי כפיים, וזאת על ידי שלא היה מי שיכול להקימו אלא מושה, ובוודאי אם היה ח"ו שמץ בידו לא היה באפשרי, ובוזה התגלה נקיותו. והוא תמוה, וכי כל המשכן בא כדי לגלות 'נקיות כפיו' של משה.

ג. עבודת הלוויים: בדברי רש"י מבואר כפשוטו שהולך על עבודת הפירוק וההקמה והמשא. והוא תמוה לכאורה. ובדברי הרמב"ן מבואר שאותם שהיו ממונים על הפירוק וההקמה, היו גם ממונים על עשייתו והכנתו. ולכך הם השתתפו ב'פקודי המשכן', למנות את התרומות ולמסור אותם לעוסקים במלאכת הקודש.

ד. בצלאל ואהליאב: בדברי האור החיים הקדוש מבואר, בהמשך לכך שהמשכן הוא עדות על נקיותו של משה. שהיה מקום לחשוב שמא רק משה היה יכול להקים כי היה לו 'כוחות' שלא היו לאחרים, ולכן

והנה בפשטות נראה ש'כח המושך' הוא כח חיובי, ו'כח המכריח' הוא כח שלילי. ואם כן לכאורה צריך לשבור ולהתרחק מ'כח המכריח', ולדבוק רק ב'כח המושך'. אמנם, יסוד בידנו שאין שום דבר שנברא לבטלה, וכל כח שיש בעולם נברא כדי להשתמש עמו, ואם כן, בהכרח שיש גם צורך ב'כח המכריח'.

וביאור העניין, מבואר בליקוטי הלכות, על פי דוגמא משעון שבנוי על ידי 'קפיצים', באופן שיש קפיץ אחד שסגור ומנסה בכל כוחו להיפתח, ויש קפיץ אחר שאינו מניח לו. נמצא שיש כאן 'כח המושך' מחד, והיינו מה שהקפיץ רוצה להיפתח, ויש 'כח המכריח' שהוא הקפיץ השני שאינו מניח לו. והנה אם היה רק 'כח המושך' והיה נפתח לגמרי, או ש'כח המכריח' לא היה מניח לו בכלל להיפתח כלום – לא היה נעשה כלום, אבל על ידי שיש את שניהם, ו'כח המכריח' אמנם אינו מניח לו אבל הוא מצליח לנצח אותו מעט – על ידי זה נעשה שעון. וכך יכולים לעשות כל מיני מכונות שבעולם.

וכך גם באדם. אילו היה בו רק 'כח המושך', והיה נמשך לגמרי אל הקדושה – לא היה יכול לעשות עם זה כלום, ולא היה מחזיק מעמד. וכן, אילו לא היה אפשר לנצח כלל את 'כח המכריח' – לא היה אפשר להתקרב בכלל אל הקדושה. אבל על ידי שניהם יחד; דהיינו, שכח המושך מושך אותו בכל הכח אל הקדושה, וכח המכריח אינו מניח לו אבל הוא יכול לנצחו מעט – על ידי כך יכול 'לבנות' בניין של קדושה, אבן אחר אבן, עד שנעשה מחובר באמת אל הקדושה, אור בתוך כלי.

ולכן, המשכן היה מצד אחד אור גבוה מאד של השראת השכינה, ומצד שני היה צריך להיות בנוי באופן מדויק של מספר הקרשים והיריעות, והאורך והרוחב, וכל פרט ופרט, ואם היה חסר אחד מהם – לא היה משכן, כי רק על ידי הצמצומים האלו שהם 'כח המכריח' יש אפשרות לבנות בניין של קדושה כאן בזה העולם.

כח המצמיה

והנה, העפר שהוא 'כח המושך' הוא גם כח המצמיה. וכך גם כל מקום של קדושה שיש בו 'כח המושך' – המשכן, והתורה, והצדיק – יש בהם כח להצמיה. והיינו, כפי הכוחות והממון שאדם משקיע בהתקרבות אל הקדושה, הכוחות הללו מתרבים ומצמיחים לו פירות.

ולכן, כל הנדבות של המשכן היו צריכים לבוא אל משה, כי רק הוא יכול לעשות את המשכן שיהיה כח המושך, ושיצמיה פירות. והמשכן בעצמו הוא עדות על משה, שכל מה שמגיע אליו מחזק את כח המשיכה, ומצמיה פירות.

וזהו ביאור הפסוק: 'אלה פקודי המשכן', היינו מניין התרומות והנדבות שהביאו למשה שעל ידם נעשה כח המשיכה וכח הצמיה. 'המשכן משכן' היינו שפעל אצל הקב"ה שיהיה אצלנו 'משכון' שלעולם יהיה 'כח המושך' של הקדושה בעולם, 'משכן העדות' היינו שכח המושך שיש במשכן הוא העדות על משה שיש לו את הכח הזה, וממילא שיש בידנו לעולם את הכח הזה.

'עבודת הלוויים' מרמז על 'כח המכריח'. כי הכהן הוא צד ימין, ומרמז על 'כח המושך' של הקדושה, ולכן הוא זה שעושה את עבודת המשכן – הקרבנות והכפרה. והלוי הוא צד השמאל, ומרמז על 'כח המכריח'. אמנם הוא זה שמשמש את הכהנים, ואת המשכן, והוא זה שמנגן בעת הקרבת הקרבנות ועל ידי זה נעשה שלימות הקרבן והכפרה. כי רק על ידי שניהם כאחד – כח המושך (הכהן) וכח המכריח (הלוי) נעשה בניין המשכן והקדושה.

ולכן נכתב שוב 'בצלאל ואהליאב', שמרמזים על שתי דרגות. בצלאל היה מחשובי המשפחות שבישראל, שמרמזים על 'כח המושך' כי הם קרובים מטבעם אל הקדושה, ואהליאב היה משבט דן דהיינו מהמשפחות הפחותות, שמרמזים על 'כח המכריח' כי הם רחוקים מהקדושה – ודווקא על ידי שניהם נעשה בניין המשכן.

* * *

וכל זה נכתב בסיום מעשה המשכן, ובסיום חומש שמות – ללמד שזהו דרך הקדושה, ורק כך ניתן לבנות משכן, ולהביא את התכלית שבשבילו היה בריאת העולם וייציאת מצרים וקבלת התורה. דהיינו על ידי שנמשכים אל הקדושה מצד אחד, אבל יש גם כח המכריח, ובכל פעם עושים מעט, ועוד מעט, ורק כך זוכים להגיע אל המנוחה ואל הנחלה.

חזק חזק ונתחזק

ניתן לשמוע את השיעור של מאמרים אלו בקו 'חניכי הישיבות' – ברסלב: 077-31-40-331 בשלוחה: 34

קו 'חניכי הישיבות' – ברסלב:

בני התורה חניכי-הישיבות המקורבים לאורו של רביה"ק מוהר"ן מברסלב זיע"א: 077-31-40-331

שלוחה: 1	הודעות ועדכונים.
שלוחה: 2	לשמיעת חלק מהגליונות הנפלאים שעי' הקבצו'.
שלוחה: 3	1 - לשיעורים וכנסים שנמסרו למקורבים. הרב ישראל מאיר גלינסקי שליט"א: 3 - לשיעורים לפי נושאים \ על ליקוטי מוהר"ן. 4 - שיעורים משנת תשע"ט. 0 - לכל השיעורים אחרונים.
שלוחה: 4	1 - שיחת חברים \ הודעות מאזינים. 2 - להשאת הודעה למאזינים. 3 - לשלוחת 'הליכה עם תורה' - חבורת תמימי דרך'. 4 - למענה ויעוץ.
שלוחה: 5	סיפורי התקרבות וראיונות.
שלוחה: 6	1 - פניני ליקוטי מוהר"ן על התורה. הרב שרגא זילברמן: 2 - שיעורים בליקו"מ. 3 - שו"ת ברסלב. 4/5 - שיעורים מכלל משפיעי אנ"ש. 6 - שיחות ומכתבי מוהר"א"ש. 7 - הוזה"ק בלשה"ק. 8 - דברי גדולי ישראל במעלת לימוד עמוד היומי בזה"ק.
שלוחה: 7	1 - שיעורים ברחבי הארץ. 3 - חברות ברחבי הארץ. 2 - להשאת הודעה לביקוש שיעור או חברותא.
שלוחה: 8	1 - שירי ברסלב שורשיים. 2 - שירי ברסלב חדשים 3/4 - שירים כלליים. 5 - שירי 'דרשו'. 6 - תיקון הכללי בניגון. 7. נוסחאות התפילה של הימים הנוראים.
שלוחה: 9	1 - שידור חי.
שלוחה: 0	0 - הודעות קבועות ונחוצות. 1 - הצטרפות לרשימת התפוצה. 2 - להסרה. 3 - לקבלת 2 פרקי תהילים. 4 - השעה כעת. 5 - זמני היום. 6 - לקבלת מס' אישי למערכת. 9 - לתרומות באשראי (דרך 'קהילות').

על הפרשה ||| פנינים על פרשת השבוע לאור תורה זו

פרשת ויקהל

אין בניין בית המקדש דוחה שבת

בתחילת הפרשה מבואר עניין השבת שאין בית המקדש דוחה שבת, ויתבאר הדברים היטב על פי דברי מוהרנ"ת, כי המשכן והמקדש, באמת שם הוא עיקר הרוח חיים דקדושה וכמבואר בליקוטי הלכות (העושה שליח לגבות חובו, הלכה ג, אות כד) וז"ל: "ועל בן נקרא הבית המקדש בית חיינו, כי שם עקר הרוח חיים של כל העולם וכנ"ל ועל בן היה בבית המקדש עקר הקדושה בצפון, כמו שכתוב, קדשי קדשים שהיטתן בצפון וכו', כי שם עקר שלמות כל התקדושות, כי צפון חסר ושם צריכין להמשיך הרוח חיים הצפון בלב להשלים כל התקדושות התלויות בהרוח החיים הנה שהוא בחינת רוח צפונות המושבת בפנור של דוד, כמבאר היטב בתחלת התורה כנ"ל. ועל בן היו הלויים מנצחים בבית המקדש, כי עקר המשכת הרוח חיים הוא על ידי בחינת נגון ושיר לה' ותברך שהוא בחינת רוח צפונות המושבת בפנור של דוד שעל ידי זה היה נגון מאליו. ועל בן כל העכו"ם שרצו להתגבר על ישראל התגברו ביותר להחריב את המושבן והבית המקדש, כמו שכתוב, "שלהו באש מקדשך וכו' אמרו בלבם ניגם יחד שרפו כל מועדי א-ל בארץ וכו'". וכמו שפרש רש"י שם, כל מושליהם מחשבה אחת להם הראשונים באחרונים וכו' פלשתים החריבו שילה, נבוכדנצר החריב בית ראשון, מיטוס החריב בית שני, מחמת שרצו לבטל חם ושלום, הרוח חיים של ישראל שהוא בבית המקדש כנ"ל, שעל ידי זה יוכלו להתגבר ולמשל עליהם, חם ושלום, כי עקר הממשלה והגלות של העכו"ם הוא כפי חלישות הרוח חיים של ישראל, חם ושלום, וכפי התגברות הרוח חיים שלהם וכנ"ל. ועל בן התגבר המון בסוף הגלות הראשון וכל התגברות שלו ושל עשרת בניו הסמאים היה תחלה לבטל בנן בית המקדש, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, גדי לבטל, חם ושלום, הרוח חיים של ישראל כנ"ל".

ועל כן היה הו"א שידחה שבת, כי שם הוא יסוד קבלת הרוח חיים דקדושה שהוא עיקר בחי' החיים, ולזה הוצרך להשמיענו שבאמת אין המשכן דוחה שבת, כי שורש הרוח חיים ושלמות החסרון הוא משבת דייקא, וכמבואר בדברי מוהרנ"ת (ליקוטי הלכות, פסח, הלכה ג, אות יא): "כי ישות ימי הפעשה הם חסרים ואין להם שלמות כי אם על ידי שבת שהוא תכלית מעשה שמים וארץ שהוא מחיה כל ישות ימי הפעשה, בנודע. וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, "ויכל אלקים ביום השביעי וכו'". מה היה העולם חסר מנוחה, בא שבת, בא מנוחה, פלגתה ונשלמה המלאכה. נמצא, שישות ימי הפעשה אין להם שום חיות כי אם על ידי שבת, כפוא ששלשה ימים שאחר שבת מקבלין חיות משבת שעבר ושלשה ימים מקמי שבתא מקבלין חיות משבת הפאה. נמצא שמעצמן הששית ימים הם חסרים הרוח חיים.

"ועל בן חם בבחינת אנוחה על החסרון, כי עקר אנוחה הוא בששית ימי החל שהם חסרים מן הרוח חיים, שאז צריכין להתאנוח להמשיך הרוח חיים להשלים החסרון של ישות ימי הפעשה משבת ששם עקר החיים, כמו שכתוב, "טועמיה חיים וכו'". כי שבת הוא בחינת שלמות, כמו שכתוב בזה הקדוש, שמא דאיהו שלים מפל סמרו, כי שבת הוא שמא דקדשא בריך הוא, ששם אצל השם ותברך

פרשת פקודי

עניין המניינים שבמשכן

הנה מצינו בעניין המשכן עניין מיוחד של מניין, הן בבני ישראל עצמם (כמבואר לעיל בפרשת כי תשא), והן בעניין המניין של נדבת המשכן כמבואר בפרשה זו באריכות, ומבואר בזה שהיה בזה עניין מיוחד של מניין דקדושה שאע"פ שהמניין יש בו סכנה מסוימת, מ"מ כשהוא נעשה לצורך המשכן והמקדש יש בו תיקון מיוחד.

והעניין יתבאר על פי דברי מוהרנ"ת (ליקוטי הלכות, פסח, הלכה ג, אות יב) וז"ל: "כי כל המניינים הם בבחינת חסרון, כי בכל מקום שיש מנין יש חסרון, כי אין שלמות כי אם למעלה מהמנין שהוא אצל השם ותברך, כביכול, שהוא ותברך, כביכול, למעלה מהמנין, כמו שכתוב, לפני אחד מה אתה סופר. ושם עקר השלמות, אבל אחר הבריאה ששם מתחיל המנין שם יש חסרון, כי עקר הבריאה היה על ידי חסרון שנתצמצם ונחסר האור, שבלא זה לא היה אפשר לברא את העולם בידוע. ותקף אחר הבריאה, שאז מתחיל המנין, מתחיל החסרון, וכל מה שמתרחק אחר הבריאה מקדם הבריאה ונתרבה המנין יותר ויותר נתרבה החסרון יותר ויותר, כי במקום שיש מנין יש חסרון, למשל בפירצה למנות מאה, נמצא, שהוא מונה והולך מאחד עד מאה להשלים חסרונו שנתחסר לו עד מאה, כי הוא רוצה ותאב שיהיה לו מאה בשלמות וכשמונה והולך ומשלים עד מאה ונדמה לו שמשלים חסרונו, אף תקף שמוניע למאה חסר לו יותר ויותר עד מאתיים. וזה בחינת יש לו מנה מבקש מאתיים וכו', כי פשהאדם נופל בתאוות ונופל חם ושלום, תחת המנין אי אפשר לו להשלים חסרונו לעולם, כי כל מה שהמנין מתרבה ביותר נתרחק מאחד ביותר. ואזי נתרחק מן השלמות ביותר, כי אין שלמות כי אם אצל השם ותברך, שהוא, כביכול, למעלה מהמנין. וכי שמקשר בו ומקשר אחר הבריאה, שהוא בחינת מנין לקדם הבריאה, שהוא למעלה מהמנין, אזי נשלם חסרונו, כי ממשית חיות מהי החיים שמששם שלמות כל התקדושות, אבל אם נופל, חם ושלום, תחת המנין ורוצה להשלים חסרונו על ידי מנין, אזי אי אפשר לו להשלים חסרונו לעולם, כי כל מה שייכא להשלים מנינו יחסר לו ביותר בבחינת יש לו מנה מבקש מאתיים, כי כל מה שיש לו מספר ומנין ממון יותר נתרחק מאחד ביותר ונתרחק מהשלמות ועל בן חסר לו יותר וכו' כנ"ל. וזה בחינת "וחסרון לא יוכל להפנות", שמי שנופל אל תחת החסרון שהוא אחר הבריאה וכו' כנ"ל, אי אפשר לו להשלים החסרון על ידי המנין, כי כל מה שירצה להשלים חסרונו על ידי המנין יחסר לו ביותר בבחינת יש לו מנה מבקש מאתיים. וזהו "וחסרון לא יוכל להפנות" כנ"ל.

"נמצא, שעקר שלמות החסרון הוא רק למעלה מהמנין שמששם נמשך רוח חיים דקדושה כנ"ל. וזה בחינת רוח חיים של ישראל שהם כלולים באחדותו ותברך והם בבחינת למעלה מהמנין, כי אסור למנות

את ישראל. וכמו שכתוב, "ויהי מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר". וכמו שכתוב, "אשר לא יספר מרב". וכיצא בזה ועל בן שבעים נפשות ישראל נקראים נפש אחד, כמו שכתוב, "כל הנפש הפאה לבית יעקב וכו'". בפרוש רש"י, כי ישראל עם קדוש כל מה שמתרבים יותר נכללים באחדותו ביותר, כי כל אחד מישראל הוא מקשר בו יתברך וממשיך רוח חיים מחי החיים, וכל מה שמתרבים ישראל יותר, הם ממשיכין רוח החיים יותר ונכללים יותר באחדותו יתברך. ועל בן כל ישראל חשובים כאחד, כי כלולים על ידי רוח החיים בו יתברך וכו' כנ"ל.

ועל פי זה מתבאר שהיה בזה עניין מיוחד לכלול את המניין בבחי' למעלה מן המניין ע"י שהמניין הוא לצורך בניית המשכן שהוא בחי' למעלה מהמקום והזמן, ועי"ז היה תיקון מיוחד לבחי' המניין.

חוספה לפרשת שבוע שעבר בעניין הנגף

ולא יהיה בהם נגף

עניין השקלים המבואר בתחילת הפרשה מבואר בדברי מוהרנ"ת (ליקוטי הלכות, פסח, הלכה ג, אות יז): "וזה בחינת כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש פפר נפשו לה' בפקד אתם ולא יהיה בהם נגף וכו', כי אסור למנות את ישראל, כי המניין הוא בבחינת חסרונם כנ"ל, בחינת חסרון הרוח חיים ועל בן על ידי זה יכול לשלט נגף חס ושלום, כמו שכתוב, "ולא יהיה בהם נגף", שהוא הסתלקות הרוח חיים על ידי המנין, שהוא בחינת חסרון כנ"ל. ועל בן נקרא המנין והמספר מפקד, כמו שכתוב "ויתן את מספר ומפקד העם" בשבועה דוד למנות את ישראל, כי מפקד לשון חסרון, כמו שכתוב "ולא נפקד ממונו איש" (ויפרוש רש"י שם), כי כל המנינים הם בבחינת חסרון, ועל בן נקראים בשלשון מפקד לשון חסרון כנ"ל, ועל בן אסור למנות את ישראל, כי אם על ידי שיתנו פפר נפשם לצדקה לקרבנות, כי על ידי

הקרבנות מכניעין הרוח סערה, רוח הבהמה ומכריזין משם הרוח חיים דקדשה ואז נשלמים כל החסרונות. ואז עולה המנין, שהוא החסרון, לבחינת שלמות ונמשך רוח החיים בתוך המנין והחסרון. ואז יקרא מתר למנות. וזהו "כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם", דהינו בשתדלנות לשאת ולהגביה בחינת המנין שישלם החסרון הבא מבחינת מנין. וזהו "לפקדיהם" לשון חסרון, הינו בשתדלנות לשאת המנין ולהשלים החסרון אזי ינתנו איש פפר נפשו לה' וכו' ולא יהיה בהם נגף, כי על ידי הצדקה של הקרבנות ממשיכין הרוח חיים ונצולים מהנגף, שהוא הסתלקות הרוח חיים הבא על ידי המנין כנ"ל.

"וזה בחינת צדקה, וזה בחינת פדיון שמונין המעות כפי המספרים שצריכין על פי פגות, ועל ידי זה עושין פדיון וממשיכין רוח חיים לתחילה, כי עקר החולאת הוא בחינת הסתלקות הרוח חיים, בחינת חסרון ששרשו מבחינת מנין וכו' כנ"ל, ועל בן על ידי המנין דקדשה שמונין המעות על פי פגות, על ידי זה מגביהין המנין והמספר אל הקדשה, כי זה כלל שאין הדין נמתק אלא בשרשו, ואזי בשממתיקון בחינת המנין והמספר בשרשו, על ידי זה זוכין להמשיך הרוח חיים, שהוא בחינת שלמות החסרון והמנין. ועל ידי זה ממשיכין רוח חיים לתחילה. והעקר על ידי שנותנין המעות לצדקה, כי צדקה הוא בחינת רוח חיים, כמו שכתוב "בארח צדקה חיים". כי העני בבחינת חסרון שחסר מכל טוב, ועקר העניויות נמשך מחסרון ופגיומת הלכנה פידוע. ועל ידי שפרחם עליו ונותן לו צדקה ומשלים חסרונו בבחינת "פתח תפתח את ידך לו וכו' די מחסרו אשר יחסר לו", על ידי זה מרחמין עליו מן השמים ונמשך עליו גם בן בחינת שלמות החסרון, שהוא הרוח חיים דקדשה ועל בן צדקה תציל ממות, שהוא הסתלקות הרוח חיים, כי על ידי הצדקה שמומלא חסרונו של העני, נמשך הרוח חיים שהוא שלמות החסרון, בחינת בארח צדקה חיים כנ"ל. ועל בן נאמר בצדקה, "ויבחנוני נא בזאת אם לא אפתח לכם ארבות השמים והריקתי לכם ברכה עד בלי די". דהינו שלמות כל החסרונות שנמשך הפרכה עד בלי די, כי עקר שלמות החסרונות הוא על ידי צדקה כנ"ל.

עניינא דיומא \\\ המשך עניין ד' פרשיות על פי תורה זו

למלאות כל החסרונות שבפועלם וכנ"ל. ועל בן נצטוו מצות קדוש התדש בעת יציאת מצרים, כי כל יציאת מצרים היה על ידי שזכה משה להתגבר ברוח חיים דקדשה שנמשך מהתורה שהיה עתיד לקבל ועל ידי זה התגבר על הרוח חיים דסמרא אחרא של המצריים ועל ידי זה הכניע והשפיל אותם בבחינת משפיל רשעים עדי ארץ וכנ"ל ועל בן אז נצטוו על מצות קדוש התדש שהוא תקון פגיומת וחסרון הלכנה שהוא בחינת שלמות החסרונות על ידי הרוח חיים דקדשה וכנ"ל. ועל בן היתה הגאולה בנצות דיקא, כי אז הרוח צפונית מנשבת בפנור של דוד שהוא הרוח חיים דקדשה שעל ידי זה היתה הגאולה וכנ"ל. ועל בן נסמך פרשת התדש הנה לכם לפרשת פחצת הלילה אני יוצא בתוך מצרים, כי הם בחינה אחת כנ"ל.

ד] ואחר כך פרשת החודש, וכפי שמבאר מוהרנ"ת (ליקוטי הלכות, העושה שליה לגבות חובו, הלכה ג, אות כז): "וזה בחינת פרשת התדש שקורין קדם פסח, כי כל החסרונות שבפועלם נמשכין מחסרון הלכנה מבחינת מארת חסר, וישראל על ידי מצות קדוש התדש הם ממלאין ומשלימין חסרון ופגיומת הלכנה ועל ידי זה נשלמין ונתמלאין כל החסרונות, כי נמשך הרוח חיים מבחינת רוח צפונית המנשבת בפנור של דוד הנ"ל למלאות ולהשלים כל החסרונות, כי כל ענין דוד המלך עליו השלום, הנה להשלים פגיומת הלכנה, כי מלכותו נמשל ללכנה פמוכא ובימיו קימא סהרא באשמומא. ועל בן בעת קדוש הלכנה שהוא בחינת תקון פגיומת וחסרון הלכנה אומרים אז דוד מלך ישראל חי וקיים, כי בודאי הוא חי וקיים תמיד, כי הוא ממשיך תמיד הרוח חיים

ליקוטי מוהר"ן - זה מדבר אלנו! זה לא סלוגן - זה דרך זויים!

המעם שהוציא הכתוב את מלאכת 'הבערת אש' בנפרד מכל המלאכות

והיה נראה לבאר שכיון שהנאה מהאש מותרת בשבת, כי מותר להדליק אש מערב שבת ושתהיה הולכת ודולקת כל השבת ותחמם ותאיר ואפילו תבשל וכו'. נמצא שפעולת המלאכה שעושה האש לא נאסרה בשבת, אלא רק הולדת האש נאסרה, ולכן יש לומר שאינה מלאכה כמו כל שאר המלאכות ועושה רק לאו. והוה גם הפשט בתוס' בפסחים (דף ה: ד"ה לחלק), שכתבו וז"ל: אומר ריב"א, דלמ"ד ללאו יצאתה לא היה אסור ביום טוב כיון דאין שם מלאכה עליה, עכ"ל. והביאור כנ"ל, שהמלאכה של האש שהיא לחמם להאיר ולשרוף וכו', אינה אסורה, רק הדלקתה והבערתה אסורה, וזה לא נחשב למלאכה, כי האש נולדת לא בצורה ישירה ממה שעשה. דהיינו כשמקיש שני אבנים זה לזה, אין סיבה הגיונית שהתוצאה תהיה אש, אלא שכך נתן ה' ית' כח שממעשה כזה תוולד האש, נמצא שאין מעשה ההולדה של האש שייך ישירות למעשה האדם כמו בשאר מלאכות, ולכן לר' יוסי אין לחייב על הבערת האש רק מלקות כעובר על לאו. אכן לענין הלכה, אין הלכה כן, והבערה היא כמו כל שאר המלאכות, ויש בה חיוב כרת וסקילה.

אלא שיש להבין באמת מדוע עיקר האיסור הוא 'ההבערה', אף שהבערה היא פחות מלאכה וכנ"ל, ואילו ההנאה מהאש כשהאש כבר דולקת מערב שבת, מותרת לכתחילה, ומותר להתקרב אל האש ולהתחמם על ידה, וכן מותר להשאיר תבשיל מערב שבת שיתבשל וילך בשבת (באופן שאין חשש של חותה בגחלים), ומותר לקרוא וללמוד לאור האש (כשאין חשש שמא יטה, כגון שנים וכו').

ונראה על פי דברי רבינו זיע"א בלקוטי מוהר"ן (תניינא, תורה ס"ז), שכתב וז"ל: ויש 'מאורי אור' ו'מאורי אש', והם 'זה לעמדת זה'. ש'ש'יש ב'ח' 'מאורי אור', א'ני נ'נ'עין 'מאורי אש', וכן להפך הם ו'ש'לום, ש'ש'נ'נ'עין ו'נ'ס'ת'ק'ין 'מאורי אור' הם ו'ש'לום, א'ני מ'ת'נ'ג'ר'ין 'מאורי אש'. ו'זה ב'ח'י'נת ה'ר'פ'ן ב'ית ה'מ'ק'ד'ש, ב'ח'י'נת (איכה א, יג) "מ'ק'רום ש'ל'ח אש ב'ע'צ'מ'תי", ב'י נ'ת'נ'פ'רו 'מאורי אש' על י'די ש'נ'ס'ת'ל'ק'ו 'מאורי אור', עכ"ל. ויש להוסיף על פי זה, כי בששת ימי המעשה ה' ית' ברא את האור, ולא היה אש בעולם, ורק אחרי חטא אדם הראשון, כשראה אדם שהחשיך העולם ונצטער גילה לו ה' ית' את האש, כמבואר כל זה במדרש (בראשית רבה יא, ב), נמצא ש'מאורי אש' היא תוצאה של חטא אדם הראשון, כי בלא החטא לא היה הושך והיה משתמש אדם רק ב'מאורי אור'.

והנה עיקר פגם האש, הוא ההצתה של האש, וכדכתיב (איכה ה, יא) "ו'יצ'ת אש ב'צ'יון ו'ת'אכל י'ס'וד'ת'יך" שאז היא שורפת ומכלה, אולם האור והחום שיוצא מהאש, הוא בדמיון ל'מאורי אור' שמאיר ומחמם – והוא החלק הטוב שבאש. ולכן האיסור בשבת הוא להצית את 'מאורי אש' שההצתה היא היפך 'מאורי אור', כי היא נצרכת רק בשעה ש'מאורי אור' התבטלו הם ו'ש'לום, אולם ההנאה מהאש שהיא בחינת 'מאורי אור' – החלק הטוב שבאש, לא נאסרה בשבת.

"לא תבערו אש בכל משבתיכם ביום השבת" (שמות לה, ג). ופירש"י: "לא תבערו אש", יש מרבתינו אומרים הבערה ללאו יצאת, ויש אומרים לחלק יצאת. פי', הוקשה לחז"ל הרי כבר בפסוק הקודם (שם, ב) נאמר "וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העושה בו מלאכה יומת", ובפסוק זה נכללו כל השלושים ותשע מלאכות, א"כ מדוע חזר הפסוק והוציא את מלאכת הבערה לכתוב אותה בנפרד. ועל זה הביא רש"י את הגמ' בשבת (דף ע.ג.), ששם איתא: תניא הבערה ללאו יצאת דברי רבי יוסי, רבי נתן אומר לחלק יצאת, ע"כ. ופירש"י: ללאו, שאין חייבין עליה כרת וסקילה כשאר מלאכות, אלא מה שאמור בה, עכ"ל. פי', כיון שכתוב "לא תבערו אש", וכל "לא" הוא לאו שעונשו מלקות, ובא הכתוב – אליבא דר' יוסי – לחקל באיסור 'הבערה', לומר שאין חייב עליו כרת וסקילה, רק מלקות (ויתבאר לקמן הטעם). ור' נתן חולק, וסובר שאין חילוק בעונשי המלאכות, וגם 'הבערה' עונשה כרת וסקילה, והמעם שיצאה להיכתב לבד, הוא על פי המידה מ"ג מידות 'כל דבר שהיה בכלל ויצא מהכלל ללמד, לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא', והבערה יצאה ללמד שהיבנים עליה בפני עצמה, כלומר שלא צריך בשביל להעניש בשבת לעבור על כל השלושים ותשע מלאכות, ומספיק שעבר על 'הבערה' לבד, וכבר חייב עליה עונש, שעל כן היא נכתבה לבד ללמד שהיבנים עליה בפני עצמה. ולא ללמד על עצמה בלבד יצאה, אלא ללמד על הכלל כולו, דהיינו על כל השלושים ותשע מלאכות, שהיבנים על כל אחת ואחת מהן בשוגג חטאת ובמזיד כרת וסקילה.

והנה לשני הפירושים, קשה מה נשתנתה 'הבערה' משאר המלאכות. כלומר, לר' יוסי קשה מדוע נשתנתה לקולא, שהיא רק איסור לאו – ועונשה רק מלקות במזיד, ושאר המלאכות הם בכרת וסקילה. ואילו לר' נתן קשה, מדוע נשתנתה 'הבערה' לחומרא, שעליה פשוט שחייב בפני עצמה גם בלי צירוף שאר המלאכות, וממנה לומדים גם לשאר המלאכות להיות כמוה, להתחייב גם אם עשה רק מלאכה אחת, ולא דוקא אם עבר על כל השלושים ותשע יחד.

ופירש ר' סעדיה גאון, שהיות ש'הבערה' היא המלאכה הראשונה שהיתה במשכן, כי תרמו תחילה את הזהב והיו צריכים להתייב באש ולצרוף אותו. וביאור דבריו נראה, שטעם ר' נתן שדוקא מלאכה זו היא הבאה ללמד את החומרא על כל המלאכות, שהיבנים על כל אחת בפני עצמה, אינו משום שהיא חמורה יותר, אלא משום שהיא היתה המלאכה הראשונה, ולכן היא הנבחרת ללמד. פירוש שני פירש, שהיות שהבערה הותרה במשכן בעצמו לשריפת הקרבנות ובמנורה למאור, לכן הוציאה הכתוב (לאומרה בפני עצמה), לומר שאפילו במשכן בשאר עבודות הקמתו היא אסורה, ו'אף שענין זה שייך גם בשחימת הקרבנות ובעוד מעט מלאכות, מ"מ הוציא הכתוב אחת מאלו המלאכות ללמד שלא הותרה לגמרי. (וראה במפרשים שנתנו עוד מעמים). ולפי זה קשה להבין מה היא סברת ר' יוסי שסובר ש'הבערה' קלה מכל המלאכות ועושה רק לאו.

אמר רבינו הקדוש: 'רציתי שהענין שלי יתפשט בלבבות האנשים המתמידים בעבודתם כאנשי ליטא!'

(שינוי שרפי קודש זו"ב, סימן נ"ר)